

DZIENNIK WILEŃSKI

Adres Redakcji i Administracji: Dominikańska Nr. 4.

Redakcja otwarta od godz. 2—4 po poł.

Administracja otwarta codziennie od g. 10 do 6 wiecz., w niedziele od 1—2.

WARUNKI PRENUMERATY w Redakcji: Rocznie—12 mk., półrocznie—6 mk., kwartalnie—3 mk., miesięcznie—1 mk. Z przesyłką: Rocznie—14 mk. 48 fen., półrocznie—7 mk. 20 fen., kwartalnie—3 mk. 60 fen., miesięcznie—1 mk. 20 fen.

CENY OGŁOSZEŃ: Na 4-ej str. za wiersz drobnego druku—25 fen., nekrologi—40 fen. Ogłoszenia przyjmuje Administracja „Dziennika Wileńskiego” do godz. 6 po poł. Po godz. 4-ej nekrologi i inne niecierpiące zwłoki zawiadomienia przyjmuje drukarnia ks. A. Rutkowskiego, Królewska (Botaniczna) 26 P.

Numer pojedynczy 5 kop. = 10 fen.

Gazeta wychodzi codziennie—z wyjątkiem dni poświęconych.

TELEGRAMY

KOMUNIKAT URZĘDOWY NIEMIECKI.

Kwatera główna 16 pszdz.
FRONT ZACHODNI.

Grupa wojsk następcy tronu ks. Rupprechta.

We Flandrii panowała wczoraj taka sama działalność bojowa obu stron artylerji, co i w ciągu dni ostatnich. Większych walk piechoty nie było.

W wielu miejscach, w tej liczbie i w Artois, zostały odparte ataki wywiadowcze Anglików.

Grupa wojsk niemieckiego następcy tronu.

Znowu w ciągu całego dnia panowała ożywiona walka artylerji na północo-wschód od Soissons.

Również na wschód od Craonne wzmogła się takowa podczas dwóch nowych daremnych ataków, dokonanych przez Francuzów przeciwko okopom, zdobytym przez nas niedawno na północ od młynu w Vauclere.

Liczne natarcia wywiadowcze miały pomyślny dla nas przebieg. Na zachód od Snippes grenadierzy saksońscy, na zachód zaś od Mozy bawarskie oddziały szturmowe dostarczyły z pozycji nieprzyjacielskich większej liczby jeńców i kilka karabinów maszynowych.

FRONT WSCHODNI

Wojska walczące na Ozyli pod dowództwem generała-piechoty von Kathena wczoraj zajęły całkowicie główną część wyspy.

Na wysuniętym ku południowi półwyspie Sworbe odcięte tam wojska angielskie stawiają jeszcze opór.

Ciężkie baterje nadbrzeżne zostały zmuszone do milczenia przy pomocy ognia z naszych okrętów.

Nieprzyjaciel został tak szybko odrzucony ku wschodnim wybrzeżom wyspy, iż tylko niektórym jego oddziałom udało się uratować po przez groble, wiedzącą na Moon.

Podczas walki o przyczółek mostowy **Orrisar** na wschodnim skraju Ozyli z północy pomyślnie współdziałały przy pomocy ognia nasze morskie siły zbrojne.

Dotąd zostało obliczonych **przeszło 2400 jeńców**, rozproszeni zwiększą jeszcze tę liczbę.

30 dział, 21 karabin maszynowy, kilka aeroplanów i dużo wozów dostało się dotąd w ręce naszych wyładowanych wojsk, które przy wspólnym współdziałaniu ze strony oddziałów floty, znajdujących się pod dowództwem wiceadmirała Schmidta, w ciągu 4-ch dni wykonały najważniejszą część swego zadania.

W zatoce Ryskiej zostały przez nas zajęte **wyspy Runö i Abro**.

Na froncie lądowym na Wschodzie nie zaszły żadne ważniejsze wypadki.

FRONT MACEDOŃSKI.

Na równinie nad Strumą Bułgari ustąpili Anglikom kilka wiosek.

Pierwszy generał kwatermistrz **Ludendorff**.

BERLIN (16 bm. wiecz. Urzędowanie).

We Flandrii panowała silna działalność artylerji, dotąd bez ataków piechoty.

Na półwyspie **Sworbe** zostały poczynione **postępy**. Pochwyconych zostało dalszych 1100 jeńców.

Pozatem na Wschodzie nie zaszło nic nowego.

BERLIN (15 bm. Urzędowanie.) — W związku z komunikatem Naczelnego Dowództwa Armji o dokonaniem wspólnie przez armję i flotę zajęcia wyspy Ozyli, morskie siły bojowe ogłaszają w streszczeniu, co następuje: Dla wyładowania oddziałów armji na Ozyli o świcie dn. 12-go października nasze siły morskie pod dowództwem wice-admirała Erharda-Schmidta skierowały ogień na fortyfikacje rosyjskie w zatoce Tagga i Soelansund i wkrótce je pokonały.

Równocześnie flotylla torpedowców i łodzi motorowych niespodzianie wysadziła na ląd przednie oddziały wojska. Wkrótce po nich wysiadły podwieszane na większych transportowcach masy wojsk, przy których pomocy w krótkim czasie zbudowany został przyczółek. W celu poparcia dëssantu w zatoce Tagga inne części floty otworzyły ogień na fortyfikacje w Zerel i koło Hlekkond.

O g. 7-ej rano wylądowały pierwsze wojska także około Pammerort. Po upadku baterji brzegowych około Hundsört i Ninnast zwalczone zostały także przez działa okrętowe baterje brzegowe na przylądku Kap-Toffri i na wyspie Dagoe. Przejazd przez cieśninę Soela między Dagoe i Ozyli został wywalczony. Część naszych sił bojowych wdarła się do cieśni-

ny Kassar - Wiek i wypędziła rosyjskie torpedowce do cieśniny Moon.

Do szybkiego osiągnięcia naszego powodzenia oprócz łodzi podwodnych i wywiadów powietrznych przyczyniły się nadto wybitnie statki minowe. Im należy zawdzięczać, że w krótkim czasie otwarta została droga przez rosyjskie pola minowe. W dniu 14 bm. w Kassar Wiek zawiązały się znowu pomyślnie dla nas walki, podczas których rosyjskie siły bojowe znowu zostały odparte. Przy tej sposobności pochwycony został duży rosyjski kontrtorpedowiec «Grom», oraz 8 ludzi z jego załogi.

Szef sztabu admiralicji marynarki.

Uwaga. «Grom» należał do największych i najnowszych rosyjskich kontrtorpedowców. Spuszczony został na wodę w Petersburgu podczas wojny. Pojemność 1280 tonn, szybkość 35—36 mil morskich.

BERLIN (15 b. m. Urzędowanie) — W związku z bytnością swą w stolicy Bułgarii, J. C. M. Cesarz niemiecki odwiedził w towarzystwie cara Ferdynanda swój bułgarski pułk piechoty, zw. «bałkańskim».

Dokonał on rewji tego pułku na historycznym polu walki pod Filippani, w odległości kilku tylko kilometrów od frontu bułgarsko-angielskiego.

WIEN (15 bm. W. T. B.) — Cesarz wyruszył wczoraj na front. W jego świcie znajdują się: szef sztabu generalnego, baron v. Arz, oraz niemiecki pełnomocnik wojskowy, generał-major v. Cramon.

WARSZAWA (15 bm. W. T. B.) **Stolica Polski** znajduje się dzisiaj **pod znakiem uroczystości Kościuszkowskich**. Miasto jest udekorowane amarantowobiałymi chorągwiami, girlandami kwieciami oraz portretami Kościuszki.

Są sprzedawane wydawnictwa pamiątkowe z wizerunkiem Kościuszki, dochód z czego przeznaczony jest na pomnik Kościuszki.

W katedrze św. Jana odbyło się uroczyste nabożeństwo, które celebrował Arcybiskup Kakowski, i na którym byli obecni najwybitniejsi przedstawiciele społeczeństwa polskiego, oraz reprezentanci niemieckich i austrijacko-węgierskich władz okupacyjnych.

W nawie środkowej stanęły związki i korporacje wszelkiego rodzaju ze swymi starymi chorągwiami i sztandarami.

Na uroczystym posiedzeniu Rady miejskiej, przewodniczący Suligowski witał pomiędzy gośćmi szczególnie włościan ze wsi Maciejowice, gdzie Kościuszko, po trzykrotnym odparciu Rosjan dostał się w r. 1794 do niewoli.

Pierwszy burmistrz Drzewiecki zaznaczył szczególny stosunek Kościuszki do Warszawy, gdzie on działał, i gdzie jego odezwa wywołała ogromny entuzjazm. Następnie odbyło się

uroczyste odsłonięcie tablicy pamiątkowej na ratuszu.

WARSZAWA (15 bm. W. T. B.) Do Jego Eksc. Gen. Gubernatora, generała piechoty, v. Beselera, nadeszła dziś depesza następująca:

W porozumieniu z mym dostojnym sprzymierzeńcem Jego Ces. Mością Cesarzem Austrii, Apostolskim królem Węgier uważam za stosowne w myśl artykułu 1-go Patentu z dnia 12.9.17 mianować na urząd jako członków Rady Regencyjnej Królestwa Polskiego Arcybiskupa Metropolity Warszawskiego Aleksandra Kakowskiego, dotychczasowego prezydenta m. Warszawy ks. Lubomirskiego i obywatela ziemskiego Józefa Ostrowskiego i upoważniam Pana niniejszem, dokonać tego aktu wspólnie z c. i k. gubernatorem wojennym, hr. Szeptyckim.

Wilhelm I R.

LUBLIN (15 bm. W. T. B.) — **Z powodu stoletniej rocznicy śmierci** polskiego bohatera narodowego **Kościuszki** miasto jest świątecznie przystrojone. Rano odbyło się w katedrze uroczyste nabożeństwo, na którym był obecny i generał-gubernator w otoczeniu oficerów i urzędników general-gubernatorstwa.

Po nabożeństwie został urządzony **wielki pochód uroczysty** przez miasto, przyczym zostały wygłoszone patryotyczne przemówienia. **Punktem kulminacyjnym** uroczystości tego dnia było **ogłoszenie i powołanie** przez general-gubernatora **Rady regencyjnej**.

PARYŻ (15 b. m. Renter.) — Painlevé przybył tutaj z powrotem z Anglii.

BERN (15 b. m. W. T. B.) — Prasa paryska komunikuje, że Painlevé, Loicheur, Franklin Bouillon, oraz generał Foch oglądali Dunkierkę, aby poinformować się co do stanu miasta, oraz omówić i poczynić kroki, wymagane przez sytuację.

PETERSBURG (15 bm. P.T.A.) — **Kierenski zachorował** na influencę. Pozostaje on w kwatrze głównej i musi leżeć w łóżku. W ciągu 3—4 dni jest on jednak oczekiwany w Petersburgu.

BERLIN (16 bm. Tel. pryw.) — «Deutsche Tagesztg.» donosi ze Sztokholmu, że, według informacji z Petersburga, otrzymanych przez «Times», w rosyjskich kołach dyplomatycznych liczą się z tem, że prezes ministrów, Kierenski, w ciągu zimy rozpocznie na własną rękę akcję pokojową.

O ileby pozostałe kraje koalicyjne nie zgodziły się na podobne propozycje, w takim razie Rosja mogłaby porzucić wspólną walkę.

W związku z tem korespondent «Timesa» pośrednio zarzuca Kierenskiemu egoistyczne motywy i napo-

myka, że prezes ministrów powodowany ambicją pragnie wystąpić na rzecz pokoju, aby po zakończeniu wojny dać się obrać na prezydenta republiki.

Niezależnie od tego, czy «Times» jest należycie poinformowany co do zamiarów Kierenskiego, czy też nie, sposób rzucania nań zawczasu podejrzeń jest charakterystyczny dla «bratersko-sprzymierzeńczego nastroju» i wogóle dla metod angielskich.

PETERSBURG (15 bm. PTA.) — Pierwsza grupa rosyjskich wygnańców politycznych, która wyruszyła do Sztokholmu, lecz została zatrzymana w Helsingforsie przez Radę robotn. i żołn., powróciła do Petersburga.

BERLIN (16 b. m. Tel. pryw.) — Według informacji otrzymanych przez «Voss. Ztg.» z Zürichu, z Petersburga komunikują, iż ministerjum marynarki rozkazało zamknąć w końcu października port w Archangielsku dla podróżnych.

BERLIN (14 bm. W. T. B.) — Na pytanie oświadczył podsekretarz stanu bar. von der Bunsche: Niemanie, wypowiedziane przez francuskiego prezesa ministrów Ribota w izbie francuskiej dn. 12 bm., jakoby Niemcy dały Francji do zrozumienia, że można za pośrednictwem rokowań politycznych rozpocząć debaty nad oddaniem Alzacji i Lotaryngji pozabawione jest wszelkiej podstawy. Rząd cesarski, o ile próbowano go sondować w sprawie możliwości pokojowych, nie pozostawił żadnych wątpliwości pod tym względem, że terytorjum niemieckie nigdy nie może stanowić przedmiotu rokowań z obcymi mocarstwami.

HAAGA (15 bm. Tel. pryw.) — Podróżni przybyli z Londynu komunikują, że do stolicy Anglii przybawają od paru tygodni niezwykle duże transporty rannych.

LONDYN (15 b. m. W. T. B.) — Admiralicja komunikuje: Statek do wylądowania min «Bergonia», który od dłuższego czasu zaginął, musi być obecnie uważany za stracony łącznie z całą załogą.

Uzbrojony krążownik pomocniczy «Champagne» został ugodzony torpedą i zatonał, przyczyną zginęło 5 oficerów i 51 szeregowców.

PARYŻ (16 b. m. Hawas.) — Parowiec «Medie», który płynął jako statek eskortujący, został zatopiony przy pomocy torpedy w zachodniej części morza Śródziemnego.

Wybuch torpedy spowodował eksplozję amunicji, umieszczonej wewnątrz statku. Parowiec zatonał po kilku minutach. Na pokładzie jego znajdowało się 559 pasażerów Algierczyków, żołnierzy i tutejszych robotników, jeńców i 67 osób załogi. Liczba zaginionych wynosi 250.

WASZYNGTON (15 bm. Renter) — Wilson ogłosił dzień 24-go października jako dzień wolności w którym ludność we wszystkich miastach i wioskach winna zgromadzić się i zobowiązać się wzajemnie oraz wobec rządu do popierania ze wszystkich sił pożyczki wolnościowej.

Odezwa głosi: Starajcie się o to, aby wynik podziału tak potężnie i takie wywarł wrażenie, iżby w całym państwie naszych wrogów rozdało się echo tego, na co zamierza zdobyć się Ameryka w celu doprowadzenia wojny do zwycięskiego końca.

BERLIN (16 bm. Tel. pryw.) — «Voss. Ztg.» donosi ze Sztokholmu, że, według informacji «Dziennika Kijowskiego», królowa rumuńska zachorowała na tyfus.

Choroba powstała wskutek zarażenia się, którego królowa nabawiła się podczas odwiedzania szpitali.

Ozylia.

Referent do spraw wojskowych «Voss. Ztg.» E. v. Sz. pisze: Zdobyć Rygi było błyskawicą, zajęcie Ozylji jest piorunem. Jak w naturze po błyskawicy następuje grom, tak logicznie biorąc po odparciu północnego skrzydła bojowego Rosjan musiało nastąpić zajęcie obu wielkich wysp, broniących wejścia do zatoki Ryskiej. Ryga i jej przyczółek mostowy były rosyjską pozycją wypadową, grożącą niemieckiemu lewemu skrzydłu na wschodnim froncie.

Były one ciągłą groźbą, popartą jeszcze przez flankową pozycję rosyjską na Ozylji. Dla zakończenia dzieła, rozpoczętego na froncie północnym, należało kiedyś podjąć próbę opanowania tej wyspy. Obecnie początek tego zamiaru został wykonany. Dziś sytuacja ogólna odwróciła się do pewnego stopnia w stosunku do poprzedniej. Dziś posiadając Rygę i Ozylję, my zagrażamy stale rosyjskiemu północnemu flankowi. Wylądowanie na Ozylji jest nie tylko taktycznym powodzeniem, pod względem strategicznym wysokiej wartości, lecz dotyka zarazem jednego z największych zagadnień historycznych.

«Deutsche Tagesztg», podaje nadto następujące informacje: Wyspa Ozylja odległa jest od północnego przylądka Kurlandji (Domesnäs) tylko o 25 km. Cieśnina między wyspą Ozylją i Dagoe, oraz błotnistym wybrzeżem Estlandji jest tylko 10 km. szeroka. W ten sposób wyspy Ozylja i Dagoe stanowią klucz do zatoki Ryskiej. Ponieważ Anglja miała daleko idące projekty co do tych obu wysp, więc ostatnie niemieckie powodzenie dotyka w pierwszym rzędzie Anglii. Wyspa Ozylja upatrzona była przez Anglików jako znakomita podstawa operacyjna dla łodzi podwodnych, aeroplanów i hydroplanów.

Petersburska agencja telegraficzna donosi pod datą 13 bm., że, jak komunikuje sztab marynarki, nieprzyjaciel od czasu swego pierwszego wylądowania na wyspie Ozylji do g. 10 rano 13 bm. potrafił złamać opór wojsk rosyjskich i zająć całą północną i wschodnią część wyspy. Zbliżył się on na odległość 12 wiorst do Arensburga (obecnie już zajętego przez wojska niemieckie. Przep. Red.). Wojska rosyjskie wciąż jeszcze zajmowały półwysp Sworbe z miastem Zerel.

W stosunku do wyspy Dagoe nie przyjaciel dokonał tylko demonstracji, nie zajmując jej.

Przedstawiciel ag. tel. Wolffa w Sztokholmie komunikuje pod datą 15 bm., że otrzymane tam ostatnio wiadomości z Petersburga potwierdzają podawaną już uprzednio przez «Now. Wrem.» informację, że urządzenia obronne na dopiero co zajętej przez Niemców wyspie Ozylji znajdują się pod dowództwem angielskiem.

Z Genewy donoszą, że w krajach koalicyjnych wiadomość o wylądowaniu Niemców na Ozylji i Dago wywarła w sposób widoczny silne wrażenie.

Z pomiędzy pism włoskich «Corriere della Sera» wypowiada nadzieję, że flocie rosyjskiej uda się może wycofać na czas z zatoki Ryskiej. Współpracownik wojskowy wspomnianego pisma w każdym bądź razie uważa ofensywę wojsk niemieckich na Petersburg za rzecz mało prawdopodobną z powodu późnej pory roku.

Natomiast jest bardzo możliwe, iż Niemcy pragną zawładnąć portem w Rewlu, jako punktem oporowym dla operacji w przyszłości.

Wyspa Ozylja, na której wylądowały obecnie wojska niemieckie, zajmuje obszar, równający się 2618 kil. kw. i liczy kilkadziesiąt tysięcy mieszkańców, przeważnie Estończyków.

Wyspa ta łącznie z mniejszymi wy-

spami Moor, Runö i inn. tworzy powiat ozyljski gub. liflandzkiej.

Wyspa Ozylja w czasach minionych niejednokrotnie już zmieniała właścicieli.

Na początku 13 wieku zajmował Ozylję król duński Waldemar. W roku 1227 Ozylję zdobyli kawalerzy Mieczowi, wkrótce poczem Estończycy przyjęli religję chrześcijańską i otrzymali specjalnego biskupa. Ostatnim niemieckim biskupem Ozylji był Jan v. Münchhausen, który w r. 1559 sprzedał tę wyspę Danji. W r. 1645 dostała się Ozylja pod władzę Szwecji, w r. 1721 zaś za czasów Piotra Wielkiego została przyłączona łącznie z Liflandją do Rosji.

Z GALICJI.

Rząd austriacki a żądania Koła polskiego.

Z Wiednia donoszą:

Na konferencji prezydenta ministrów dra Seidlera z przedstawicielami Koła polskiego, prezydent ministrów dr. Seidler wręczył członkom prezydium Koła polskiego pisemną odpowiedź na przedstawione żądania kraju. Odpowiedź ta stosuje się do memorjału, złożonego przez prezydium Koła polskiego jeszcze w czerwcu r. b. i wręczonego w swoim czasie prezydentowi ministrów hr. Clamowi. Odpowiedź rządu tyczy się następujących punktów:

Do wszystkich ministrów powołani będą polscy szefowie sekcji i referenci, o ile odpowiedni kandydaci będą do dyspozycji.

Co do języka kolejowego przywrócony zostanie stan z przed wojny, a rozporządzenie językowe zastąpione będzie nowym reskryptem, w którym restytuowane będą prawa języka dla Galicji, obowiązujące dla Galicji.

Co do cenzury politycznej rząd przystąpił już do unormowania tej kwestji. Artykuły, dotyczące się polityki wewnętrznej, nie będą podlegały cenzurze, o ile nie będą dotyczyły polityki zagranicznej i wojny. Rząd postara się usunąć nierównomierne wykonywanie cenzury i popełniane niewłaściwości. Dozwolone będzie także omawianie sprawy stosunku austriacko polskiego.

Rząd uznaje w zasadzie potrzebę mianowania namiestnika galicyjskiego.

W miarę, jak z poza kraju wracają będą urzędnicy polscy i ruscy, wycofywani będą z kraju urzędnicy obcy, to samo tyczy się poczty i kolei, gdzie tylko 26 osób pozostanie, gdyż nie są do zastąpienia.

Do restytucji autonomji gminnej rząd się przychylił, gdyż chce w życiu publicznym zyskać czynnik współodpowiedzialny.

Co do odbudowania kraju postara się rząd usunąć trudności i przynaglić roboty. Będzie też popierał odbudowę zakładów fabrycznych i przemysłowych, poczyni wreszcie starania, aby uwzględniono Galicję przy rozdziale surowca.

Rząd wyda ścisłe rozkazy, aby co do świadczeń wojennych zaległości były wyplacone natychmiast i aby się to działo szybko i stale.

Co do szkód wojennych rząd uznaje obowiązek państwa do udzielania pomocy osobom, które podczas wojny doznały uszkodzenia i zażąda na ten cel kredytu. Wynik ostateczny zależeć będzie od rokowań z Węgrami.

Co do sprawy Legionów obecnie podniesionej rząd oświadcza, że będzie działał w tym kierunku, aby uwzględniono życzenia polskie co do przeznaczania korpusu posiłkowego na kadry polskiego wojska.

Zjazd przemysłowy w Krakowie.

W Krakowie odbył się zjazd prze-

mysłowy, który zgromadził około 450 uczestników z Galicji, Królestwa, Poznańskiego i Śląska.

Zorganizowanie zjazdu było zasługą młodego, energicznego statystyka, p. A. Szczepańskiego. Prezesem zjazdu był p. Zieleniewski, znany krakowski przemysłowiec, wytwórca najlepszych w Polsce maszyn.

Sprawy finansowe przedstawiono głównie w dwóch odczytach: p. Steczkowskiego, dyrektora Banku Krajowego, który z wyjątkową jasnością mówił o organizacji bankowej, jako czynnika przemysłowym; i p. Szarskiego, dyrektora banku Przemysłowego, który wyłożył zasady polityki bankowej na polu przemysłowym.

Dyskusja rozwinęła te tematy dostatecznie wyczerpująco i wyjaśniła kwestję doniosłą: Jakiemi drogami powinna kroczyć bankowość polska, aby zapewnić rozwojowi przemysłu narodowego możliwe maksimum pomocy.

Sekcja Górnicza zjazdu najwięcej budziła interesu.

Nic dziwnego. Ona to za przedmiot miała sprawę surowców, a więc tyle podstawową dla naszego przemysłu. Oparcie się na własnych surowcach daje granitowy fundament, na którym przemysłowa wola może budować lekko gmach narodowego dobrobytu. Posiadamy, między innymi, tak cenne materje, jak: żelazo, węgiel, cynk, naftę, sól.

O tem wszystkim dał profesor mineralogji, Morozewicz, cenne wiadomości, oparte nie tylko na tem, co dotychczas nauka u nas poznała, ale i na świeżym objęździe ziem polskich, gdzie górnictwo, pomimo wojny, a właściwie z powodu wojny, w tym i owym kierunku zostało rozwinięte.

Dopełnił ten odczyt drugi, prof. Bujaka, o przyrodzonych podstawach przemysłu w Galicji, poczem dyskusja z wielką oczywistością odsoniła, że bogactwa mineralne kraju są znaczne.

Stąd wypłynął wniosek jednomyślnie przyjęty, że: Bez zjednoczenia gospodarczego ziem polskich, rozwój pomyslny przemysłu galicyjskiego nie da się pomyśleć.

Zauważmy, iż to zjednoczenie gospodarcze wielokrotnie było w ostatnich czasach poruszane przez niemieckich pisarzy, którzy podnosili olbrzymie, a wcale nie wyzyskane znaczenie gospodarcze arterji komunikacyjnych Wisły, i którzy w zjednoczeniu gospodarczym Polski widzieli kompensatę, daną nam za brak politycznego zjednoczenia.

Trzy referaty omawiały te czynniki dodatkowe, bez których przemysł nasz nie może osiągnąć wyższego stopnia rozwoju.

Inż. Sokolnicki wszechstronnie opracował elektryczność, jako czynnik rozwoju przemysłowego. Z wielką przejrzystością mówił potem inż. Chodkiewicz o znaczeniu komunikacji wodnej i lądowej. Wreszcie prof. politechniki, Hauswald, w szeroko skreślonym obrazie dał zarys reorganizacji wykształcenia zawodowego, poczynając od przedsiębiorcy do robotnika.

Odbudowa była przedmiotem osobnego odczytu, który wypowiedział energiczny działacz, baron Battaglia. Wyczerpujące sprawozdanie doprowadziło do postawienia trzech następujących żądań:

1) Odszkodowania rzetelnego przez państwo za zniszczone przez pożogę wojenną domostwa, co wzmocni finansowo współzręczniczą, współobywatelską instytucję Centrali Odbudowy Kraju. Bar. Battaglia jest kierownikiem sekcji przemysłowej tej Centrali.

2) Pozostawienie tej Centrali większej, niż dotychczas, autonomji.

3) Oparcie pracy na szerokiem współdziałaniu instytucji krajowych.

W związku z tym przedmiotem baron Battaglia wypowiedział inny od-

czyt, o celno i handlowo politycznych dezyderatach Galicji po wojnie, co dało powód do ważnej i zasadniczej dyskusji, w której znaczny udział wzięli przedstawiciele Królestwa.

O przemyśle mówili:

P. Kacperski, o organizacji prac, dotyczących polityki przemysłowej, p. Tennenbaum o zadaniach organicznych przemysłu po wojnie; p. Strassburger o podstawach finansowych przemysłu. Wszyscy trzej są współpracownikami tej znakomitej organizacji naukowego charakteru, jaką stworzyło Warszawskie Towarzystwo Przemysłowców. Kierownik tej organizacji, p. A. Wierzbicki, mówił o polityce ekonomicznej ziem polskich, opierając się na rozwoju polityki tej w ostatnim stuleciu, skrytykowanej w czterech mężach: Lübeckim, Steinkellerze, St. Szczepanowskim i ks. Wawrzyniaku. Doszedł on do konkluzji, że tylko zjednoczenie gospodarcze da samodzielność polityce ekonomicznej i zapewni trwałość niezależnemu państwu polskiemu.

Zjazd przyczynił się w wysokim stopniu do uzgodnienia i ujednostajnienia pojęć i kierunków w dziedzinie przemysłowej pracy polskiej.

Królestwo Polskie.

Fakultet wojskowy na politechnice warszawskiej.

Senat politechniki powołał komisję do opracowania ustaw i programu wojskowego fakultetu imienia Tadeusza Kościuszki.

W skład komisji wchodzi jako rzeczoznawcy: Januszajtis pułk. 6 bryg., pułk. Minkiewicz i pułk. Berbecki.

Usunięcie pomnika Aleksandra II na Jasnej Górze.

Jak donoszą pisma warszawskie, rozbiórka pomnika cesarza Aleksandra II na Jasnej Górze została jeszcze przed niedzielą ubiegłą pomyślnie ukończona.

Niemcy.

Przedzjazdem socjalistycznym w Würzburgu.

«B. Z. am Mittag» donosi z Würzburgu pod datą 15 bm., iż na posiedzeniu zarządu partyjnego partii socjal-demokratycznej, które poprzedziło zjazd partyjny, postanowiono, że na miejsce przewodniczącego partii, Hassego, który przeszedł do niezależnych, ma być obrany na przewodniczącego poseł do Reichstagu, Scheidemann, łącznie z posełem do Reichstagu, Ebertem.

Dalej zarząd partyjny zaaprobował politykę partii od początku wojny.

Odpowiedź niemiecka na protest szwedzki.

Do «Voss. Ztg.» komunikują ze Sztokholmu, że, według informacji pism tamtejszych, nadeszła odpowiedź niemiecka na protest szwedzki w głównej sprawie depezo posła niemieckiego w Argentynie, hr. Luxburga. Rząd niemiecki ubolewa w swej łocie nad wysłaniem tych depezo i wciągnięciem władz szwedzkich do tej sprawy przez hr. Luxburga.

W końcu rząd niemiecki wyraża przekonanie, iż zajęcie to nie wpłynie na przyjazne stosunki pomiędzy obydwojma mocarstwami.

Włochy.

Grupa 47.

«Berl. Tag.» donosi z Lugano, iż wielką jest obawa miarodajnych elementów wojowniczych w stosunku do nowej partii neutralistów, która wzrosła już do liczby 70 posłów, według zaś innych wiadomości nawet do liczby 100 posłów.

«Popolo d'Italia» zasypuje tę partię dzikimi obelgami, nazywając ją bandą podstępnych zbójców i zdrajców.

Jak mówią, wspomniana partja, dotąd zwana jeszcze prosto «grupą 47», zamierza przede wszystkim w związku z socjalistami ograniczyć prowizorium budżetowe na okres dwumiesięczny,

W Atenach oraz pasie nadbrzeżnym został ogłoszony stan oblężenia.

Według informacji, otrzymanych z Aten przez lyoński «Progrés», Venizelos zapowiedział wysłanie kilku oddziałów greckich z Macedonji na front zachodni.

Ze świata.

Program akcji względem państw neutralnych.

«Petit Parisien» dowiaduje się, co następuje w sprawie nowego programu postępowania, opracowanego na konferencji wrześniowej w Londynie: Kraje neutralne będą otrzymywać na przyszłość nadmiar posiadanych przez

ROSJA.

Z floty bałtyckiej.

Do «Zürich. Ztg.» donoszą z Helsingforsu, że konflikt między komitetem centralnym floty bałtyckiej a rządem tymczasowym znowu się zaostrzył. Komitet centralny obstaje silnie przy żądaniu podjęcia netychmiastowych rokowań pokojowych. Postanowił on nie prowadzić dalszych rokowań z rządem tymczasowym, lecz powierzyć decyzję tych spraw radzie robotników i żołnierzy.

W sprawie udziału w konferencji koalicyjnej.

Według informacji z Petersburga, otrzymanej przez «Giornale d'Italia» pod datą 10 bm., w konferencji koalicyjnej w Paryżu nie będzie brał udziału ani jeden delegat rosyjski.

Jak komunikuje zaś «Secolo», generał Aleksiejew oświadczył: O ile w chwili zgromadzenia się konferencji koalicyjnej sytuacja nasza nie będzie tego rodzaju, aby mogła budzić zaufanie wśród sprzymierzeńców, by łoby lepiej, aby rząd rosyjski nie wysyłał nikogo do Paryża. Według mego zdania konferencja przekona się całkowicie o naszej słabości.

Sądzę pozatem, zaznaczył gen. Aleksiejew, że o ile Japonja miałaby wziąć udział w wojnie europejskiej, to napewno powetuje sobie straty kosztem Rosji, jako najsłabszej.

Echa klęski na Ozyli.

Jak dowiaduje się ze Sztokholmu «Berl. Lokalan.» według informacji z Petersburga, w kilku restauracjach i herbaciarniach na «Stronie Wyborckiej» obchodzono klęskę rosyjską na Ozyli, przyczem milicja w wielu wypadkach wkraczała do herbaciarni i dokonywała aresztów wśród ludzi, uważających porażkę każdej ze stron walczących za przyspieszenie pokoju.

W Kronsztacie delegaci marynarzy odbyli co prawda zebranie, na którym zaznaczano konieczność tego, aby marynarka rosyjska nie praktykowała obecnie, żadnego sabotażu. Na różnych innych zebraniach występował mówcy, nawołujący flotę do biernego wyczekiwania na wypadki, które może zaszkodzą celom wojennym, ale nie będą ujemne dla Rosji.

Przeciwko wywozowi złota.

Według informacji pism fińskich, transport złota w ilości 5 milionów rubli, który miał być przesłany przez rząd prowizoryczny do Anglii, został zasekwestrowany przez radę robotników i żołnierzy w Walkeassari, stacji pogranicznej pomiędzy Rosją a Finlandją, z zaznaczeniem, że rząd niema prawa wysyłać złota z kraju.

Wiść rosyjska.

Na łamach pism rosyjskich coraz częściej odzywają się głosy w sprawie ciemnoty wsi, oraz obojętności względem epokowych wypadków, rozgrywających się w Rosji. Ciemnota, ignoracja i indyferentyzm — oto trzy zasadnicze cechy wsi «rewolucyjnej» Rosji. Dobadnie charakteryzuje to korespondent «Dnia», który przytacza rozmowę z pewnym «inteligentem» wiejskim na temat bolszewizmu i mienszewizmu. Pragnąc wybać rozmówcę, korespondent postawił mu pytanie, kto zdaniem jego są bolszewicy. Oto odpowiedź «inteligenta»:

— Bolszewicy, widzi pan... zaczyna się inteligent, — to... coś w rodzaju naszego Stepana: jest on unter-office

TALAR, MARKE, GROSZ, FENIG

wyjmujcie z kieszeni!

Jak wiele płatków tworzy lawiny, jak wiele małych mrówek znosi części do wielkiego budynku, tak powiny wyrosć przy 7 niemieckiej pożyczce wojennej z niezliczonych subskrypcji miljardy, potrzebne Niemcom, by złamać ostatecznie opór ich wrogów.

Dlatego podpisuj!

9000-12

aby Izba musiała jeszcze przed Bożem Narodzeniem zebrać się ponownie, z czego są niezadowolone wrogi parlamentowi elementy.

Na Bałkanach.

Echa z Grecji.

Do «Massagero» komunikują z Aten, że gen. Sarrail został mianowany zastępcą naczelnego dowódcy armji greckiej i przybył do Aten.

koalicję artykułów żywnościowych, surowców i gotowych fabrykatów, zasadniczo tylko wzamian za dostawy kompensacyjne ich własnych produktów i po udowodnieniu, że nie mogą swymi własnymi środkami pokryć swych potrzeb.

Cała ta wymiana towarów przez kraje neutralne z koalicją ma się odbywać przy pomocy środków transportowych państw neutralnych.



rem, Georgja dostał, jest czemś w rodzaju zwierzchnika nad żołnierzami, znaczy się, coś większego. Oto jest bolszewik. A ci niżsi od niego, znaczy się, mienszewicy—zwyczajni żołnierze, drobiazgi...

— Tak więc żołnierze są za wojnę, a władza, bolszewicy, przeciw? — pyta korespondent.

— Wychodzi na to, że tak... Stepan tak pisze...

Stosunek do władzy załamuje się pod kątem widzenia nader niebezpiecznym.

— Autychryst nie wróg, ale ten... jak go tam?... No, ten największy?

— Kierenski? — podpowiadam nieśmiało.

— Tak, tak... Kierenski...

— Z żydów... — dodaje dziadzio Iwan.

Ale nie to jeszcze, co nas zastrasza na wsi.

«Najstraszniejsze, mówi autor, zaczęło się wówczas, gdy jesienny zmierzch osiadł na wsi. Starcy wleźli na piec, a na ciemnych ulicach rozległy się pieśni, dźwięki harmonijki, rozległ się ochrypły śmiech «kawalerów» i pisk «panien».

Jakież może być rezultat podobnego zestawienia sił wsi do miasta — pyta korespondent «Dnia».

WIADOMOŚCI URZĘDOWE.

OBWIESZCZENIE.

Na skutek rozporządzenia Naczelnego Dowódcy na Wschodzie (Oberbefehlshaber Ost) z dnia 22. 9. 1916 w sprawie surowców i materiałów zakazanych w obrębie zarządu Ob. Ost, ew. wskazań szczegółowych do rzeczonożego rozporządzenia z dnia 17 października 1916 roku Naczelnika zarządu Wilno — Suwałki (Chef der Verwaltung Wilna—Suwałki) niniejszem zarządza się co następuje:

Właściciele domów, rządcy lub osoby upoważnione do zarządzania domami, należącymi do nieobecnych w Wilnie właścicieli, niniejszem wzywają się z domów położonych przy następujących ulicach:

Stefańska, Mała Stefańska, Szeroka, Krupowa, Szpitalna, Oszmiańska, Żmudzka, Szawelska, Św. Mikołaja, Żydowska, Archanielska, Bosackowa, Końska, Bazylińska, Miljonowa, Subocz,

wszystkie w tych domach znajdujące się mosiężne klamki, okucia okienne, jako też rączki i poręcze od

okien wystawowych najdalej do dnia 24 października 1917 r. w godzinach między: 8—1 przed południem lub 4—8 po poł. oddać w biurze do przyjęcia metalów — Metallannahmestelle des Stadthauptmans—ul. Dominikańska № 3, pokój № 90, na parterze, ponieważ klamki zamienne już nadeszły.

Przedmioty w porę dostarczone będą opłacone przy oddaniu takowych. W wymienionem biurze za opłatą nabywać można klamki zamienne.

Właściciele domów lub rządcy, którzy nie wypełnią w porę powyższego wezwania lub nie oddadzą wszystkich znajdujących się w oznaczonych domach przedmiotów mosiężnych wyżej wymienionych, narażają się na karę.

Nie w porę oddane lub zatajone przedmioty mosiężne wyżej oznaczonego rodzaju muszą być oddane bez odszkodowania.

Wilna, den 13 Oktober 1917
Militärkreisamt Wilna-Stadt.
Der Stadthauptmann PAULY.

OBWIESZCZENIE.

Niniejszem zwraca się uwagę, że do 1-go października 1917 r. upłynął termin wypłaty ostatniej raty podatków na rok 1917.

Ci opodatkwani, którzy dotąd jeszcze nie zapłacili podatków, winni we własnym interesie zatroszczyć się o niezwłoczne zapłacenie, w przeciwnym bowiem razie nastąpią kroki przymusowe, związane ze znacznymi niedogodnościami i kosztami dla opieszających.

Równocześnie przypomina się właścicielom wzgl. rządcom domów o niezwłocznem zaplaceniu należnych za 1 i 2 kwartał 1917 roku opłat za wodę. Kto w ciągu 14 dni nie zapłaci należności, temu przerwany będzie dopływ wody do jego nieruchomości.

Podatki Obost wpłacać należy do miejskiej kasy okręgowej, a podatki miejskie (dodatki) oraz opłaty za wodę do urzędowej miejskiej kasy okręgowej. Obydwie kasy znajdują się w biurze przy ul. Dominikańskiej 3, pokój 30, przyczem przy opłatach okazywać należy zawiadomienie o podatku, lub kwit ostatni.

Przypadający na dzień 1-go października 1917 r. kupon 1-szy obligacji miasta Wilna, przyjmowany jest według wartości nominalnej.

Wilna, den 12. Oktober 1917.
Der Stadthauptmann Paully.

OBWIESZCZENIE,

Znosząc poprzednie obwieszczenia, dotyczącego tego samego przedmiotu, poleca się co następuje:

Przejazd wszelkich wozów z wyjątkiem powozów, zaopatrzonych w obręcze gumowe na kołach,

a) po ulicy Arsenalskiej od Mostowej do Nadbrzeżnej i

b) po Nadbrzeżnej od Arsenalskiej do Wileńskiej jest wzbronione. Przejazd wozów z ul. Antokolskiej do środka miasta i odwrotnie odbywa się przez ul. Bichorna.

Wilna, den 13. Oktober 1917.

Militärkreisamt Wilna. Der Stadthauptmann, Polizeiverwaltung.
I. V.
Kessler.

Z prasy litewskiej.

Święto kościuszkowskie.

Pod tytułem powyższym znajdujemy w numerze wczorajszym «Liet. Aidas» następującą notatkę kronikarską:

«Po wyjściu na miasto w niedzielę natychmiast można było zauważyć, że jest to jakieś święto. W oknach prawie każdego domu polskiego były wystawione wizerunki T. Kościuszki z polskimi herbami narodowymi. W niektórych oknach obok orła widać było również Pogoń litewską. W kościele św. Jana odbyło się nabożeństwo jubileuszowe. Po sumie Administrator djeceji ks. Michalkiewicz dokonał poświęcenia wmurowanego w ścianę pomnika Tadeusza Kościuszki. Po poświęceniu nieśmiało zaczęto śpiewać hymn narodowy polski. Pozatem jedni śpiewali niezgodnie «Ojczyznę, wolność zachowaj nam Panie», inni zaś «Racz nam wrócić Panie».

Dodać należy, że w tymże numerze «Liet. Aidas» wydrukowano dłuższy życiorys wodza polskiego p. t. «Tadas Kasčiuška», w którym autor p. B. kilkakrotnie akcentuje jego litewskie pochodzenie i narodowość, tudzież litewskość jego ducha.

KRONIKA

CALENDARZYK.

Dziś: Wiktora.
Jutro: Jana Kantego.
Pejutrze: Piotra z Alkantary.
Wschód słońca—o g. 6 m. 33
Zachód słońca—o g. 4 m. 59

Z WILNA

— **Kancelarz Rzeszy w Wilnie.** «Wiln. Ztg.» pisze, że w poniedziałek, dn. 15 października, przybył do Wilna kancelarz Rzeszy, dr. Michaelis. Kancelarz zwiedzał w towarzystwie ks. Isenburga-Birsteina miasto, między innymi zaś wystawę domów pracy i warsztaty przy ul. Subocz.

— **Poświęcenie.** 13 bm. odbyło się poświęcenie lokalu, Wielka 44, pod zakład fryzjerski p. Juliana Dunowskiego, byłego długoletniego pracownika u p. Kurowskiego. Poświęcenia dokonał ksiądz Araszkievicz. Szczęść Boże nowej chrześcijańskiej placówce.

— **Niedoreżone listy,** które można otrzymać na poczcie miejskiej, ul. Dominikańska 2. Teofil czy Teofila Bobrowska, Wincenty Błażewicz, Karolina Grypińska, Urszula Kojra, Józef Mickiewicz, Józef Rusiecki, Weronika Taraskiewicz, Karolina Jurewicz, Chonon Drutz, M. Chwiezko, M. Kremer, K. Sz. Kulbas, Liebe Etelson, Felicja Sinkiewicz, Semen Gorski, A. Jeruzalemski, Bronisława Bukowska, Małgorzata Bolc, Wiktorja Falkowska, Stanisław Gołubowski, Fejga Gołomb, Sara Kac, Hirs Szapiro, Marja Staniszevska, Weronika Tomaszewicz, J. Jedwabnik Kaufmann, Weronika Griniewicz, Apolonja Lewkovicz, Zofja Łobuniewicz, Chana Lancman, Berta Lewin, Rochel-Lea Maties, Helena Pilwińska, Katarzyna Rattkiewicz, Emilia Rakowska, Bernadetta Szejder, Jadwiga Wnukowska, Wincenty Zacharewicz.

Z PROWINCJI

(-) **Zniszczone kościoły w djece. Żmudzkiej.** Według «L. A.», kościoły zburzone lub spalone zostały w następujących miasteczkach: Taugogach, Pofurzu, Nowem-Mieście, Degucjach, Bjrągole, Micajciach, Żoginiach, Widzach, Iukszie, Szypilach, Radziwiliszkach, Grenzenie i in. Ciężko uszkodzone kościoły są w Czerwonym Dworze, Średnikach, Kowarsku, Oniksztach, Kurszaniech, Popielanach, Jurborgu, Kupiszkach i kościół seminaryjny w Kownie.

O FIARY.

afektem administracji, „Dziennik Wileński”
Na ochronę „Powściągliwość i Praca”.
Zamiast bytności na przedstawieniu jubileuszowem w dn. 14 października—Edwardstwo Swol. 10 m.
Na ochronę Serca Jezusowego.
Ku uczeniu śp. Władysława Miluka — Helena Cybulska 2 m, Bezimiennie 4 m.
Na głodnych.
Zamiast wianka na grób ś. p. Wł. Miluka—Kraakowscy Aleksandrostwo 5 m.
Na Żłobek Imienia Maryi.
Zamiast kwiatów na imieniny Mamusi—Stefek i niania 2 m.
Na szkołę ś-to Jańską.
Ku uczeniu śp. dr. Karasia—Raksimowiczowa Hersylja 2 m.
Na Dom ś. Antoniego.
Bezimiennie 11 m.

KINEMATOGRAF

„HELIOS”

Wileńska 38, róg Ś-to Jerskiej.

13—16 października 1917 r. 990
Kronika tygodniowa, || Dzika woda, wspaniały obraz w 4 cz. z życia hiszpańskiego w wykonaniu wybitnych artystów na tle przedudnej natury. — **Wiejski niedolega**, b. wes. kom. w 2 cz. — **Historja brudasa**, komedyczny. — Początek: w sobotę i niedzielę o g. 1-ej po poł., w reszcie dni o godz. 4-ej. **Koniec o godz. 11-ej.** Wejście do kinematografu jest wolne dla wszystkich tak cywilnych, jak i wojskowych.

KINEMA-TOGRAF LUX

Ś-to Jerska II.

Właściciel J. Krubicz.

Zgodnie z rozporządzeniem władz niemieckich kinematograf otwarty tylko 3—4 razy w tygodniu.
(w) piątek, dn. 19 b. m., nowy, interesujący program.
Napisy na obrazach po polsku.

Dn. 14 bm. po krótkich cierpieniach, opatrzony Św. Sakramentami, zmarł długoletni pracownik zarządu miasta, **ś. p. OTTON ŻYŁOWSKI**, w wieku 62 l. i dn. 15 bm. pochowany został na Rossie. Nabożeństwo żałobne za jego duszę odbędzie się dn. 20 bm. o godz. 9 rano w kościele po-Misjonarskim, na które zapraszają krewnych i przyjaciół osieroconą **Żona i dzieci.**

Księgarnia J. Zapaśnik otrzymała na skład główny: **T. Makarewicz.** Notatki z dziejów powszechnych.
Historja Starożytna.
Cena 90 kop.
Do nabycia we wszystkich księgarniach.

Księgarnia J. Zapaśnik
otrzymała na skład główny:
Górski Cz. X. Książ do chorego - - - - - 24 f.
« « « Pokuta - - - - - 40 «
Ritnale Brevius - - - - - 1,60 «
Obst Jan. Wielkie przewroty dziejowe - - - 1,60 «
Do nabyoia we wszystkich księgarniach.

Potrzebny subjekt
lub chłopak, umiejący strzyc i gościć, do zakładu fryzjerskiego firmy «Teodor». Ś-to Jerska № 15, Jędrzejewicz. 935
Sprzedam bufet, lustro
triumf, męskie popielate **paito** na puchu z karakułowym kołnierzem. Tatarska 5—1, M. Kupść. r-k

Potrzebny nauczyciel

do Wilkomierza do 3-ch chłopców dla przygotowania do 4 i 5 klasy. Dowiedzieć się: magazyn Węcwiacza i Zwiedryńskiego, Ś-to Jerska 7. 936

Biurko

wysokie dębowe z fotelem sprężynowym za 200 rb. i **maszyna do pisania** syst. Unterwood z rosyjs. alfabetem za 150 rb. do sprzedania. Tatarska 12, Skarzyński.

Poszukuję mieszkania, składającego się z 6—10 pokoi w centrum miasta nie wyżej 1-go piętra. Dowiedzieć się: Ul. Ś-to Jańska 24—1, od g. 8—1. Tamże kupię **fortepian** lub **pianino** w dobrym stanie. K. Downer. 904

Opał wyborowy.

Mostowa 12 m. 19, Alexandrowicz. Tamże poszukuję **lokaja** bez rodziny, znającego fach, pracowitego, uczciwego i trzeźwego, na wieś. 923

Tłumaczenia

z polskiego i rosyjskiego na niemiecki i odwrotnie, oraz pisanie podań w języku niemieckim do wszelkich urzędów załatwia Józefa Żebrowska, Kaukaska 14—4.